

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

-

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

Kyllä

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

Kyllä

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

Hoiva-asuminen terminä ei ole onnistunut, sillä se soveltuu ikääntyneille, mutta ei muille asiakasryhmille (esim. vammaiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutajat). Tehostettu palveluasuminen -termi sopii kaikille asiakasryhmille.

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

Ei [Arvioinnin tekemiseen tarvitaan sote-ammattihenkilö. Arvioinnin jälkeiselle käynnille voi mennä tehdyn arvioinnin perusteella muu kuin sote-ammattilainen.]

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Kyllä

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

Kyllä

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

Kyllä

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

Kyllä

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

Kyllä

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

Kyllä

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Henkilöstön pito- ja vetovoima on haasteena kunnissa/hyvinvointialueilla ja lainsäädäntö tuo tiukentuvia veloitteita palvelujen järjestämiseen ja käytännön toteuttamiseen. Henkilökunnan saatavuus ja riittävän koulutuksen takaaminen on tärkeää. Palvelujen myöntämisen perusteet laadittava yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

Yhteisiä tilaisuuksia kansallisen yhdenvertaisen tulokinnan turvaamiseksi.

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Tulee seurata, että henkilökuntaa on riittävästi lain säännöksiin vastaamiseen. Vastuukysymysten realistinen miettiminen on tärkeää.

Eettisen kuormituksen vähentäminen on tärkeä nosto. Edellyttää hyvää yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalvelujen toimijoiden kesken. Myös terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osalta tarvitaan jalkautumista, jotta omaan kotiin annettava tuki toimii.

Sosiaalihuoltolain 21 § on hajautettu useampaan pykälään, mikä on kannatettavaa. 21 §, joka koskee tilapäistä asumista, on hyvin lyhyt ja epätarkasti muotoiltu: tilapäinen asuminen voi olla lähes mitä tahansa kunnan palvelua, joka on lyhytaikaista ja perustuu siihen, että henkilö ei itse kykene hankkimaan itselleen asumista. Muussa lainsäädännössä tulee huomioida asuntotuotannon ja maankäytön ratkaisut ja vastuut, jotta pysyviä asuntoja on riittävästi ja tilapäisen asumisen jaksot jäävät lyhyiksi.

Tuettua asumista tuotetaan palveluna asunnottomille, päihdekuntoutujille ja mielenterveyskuntoutujille. Tuetusta asumisesta perittävä maksu herättää huolta, kun osa palvelun asiakkaista kokee sosiaaliohjauksen enemmän kontrollina kuin tukena. Lisäksi eri kunnat voivat tehdä toisistaan poikkeavia päätöksiä.

Lähihoitajakoulutuksessa olisi hyvä säilyttää soveltuvuustestit, etenkin kotihoidon työtä on haastavaa valvoa.

Kommentti kysymys 1: Hyvä, että tukipalveluihin on liitetty myös turvapalvelut. Ehdotustekstissä mainitaan myös teknologiset ratkaisut, jotka osaltaan voivat edistää henkilön turvallisuuden tunnetta.

Tärkeää, että nimenomaan toimintakyvyn aleneminen/puute ja siitä johtuva palveluntarve ovat keskiössä, ei diagnoosi tai ikä. Tämän huomioiminen on tärkeää myös palvelusuunnitelman osalta.

Kommentti kysymys 2: Ympäri vuorokautiseen kotihoitoon tarvitaan kuitenkin myöntämisen perusteet, ei voi olla subjektiivinen oikeus.

Ratkaisu turvaa omassa kodissa asumista. Tarve ja toimintakyvyn puutteet ovat asioita, joita tulee painottaa. Onnistuakseen edellyttää riittävää kotihoidon resurssia. Huomioitava asuntojen sijaintien etäisyydet sekä se, että kaikkea hoidon tarvetta ei voida täysin ennakoida. Tarvitaan ohjeistus/kriteerit siihen, milloin ympärivuorokautista palvelua omaan kotiin ei voida tarjota siksi, että palvelun järjestäminen on käytännössä mahdotonta riittävän ripeästi.

Kommentti kysymys 3: Selkeyttää asiakasmaksuja, palveluasumisen palvelusetelin tarve poistuu.

On hyvä, että palveluasumisessa asuminen ja palvelut on eriytetty toisistaan. Huomioitava, että yksittäistapauksissa työikäisten palveluissa asunnon ja palvelun irrottaminen toisistaan on vaikeuttanut sellaisten asiakkaiden palvelujen järjestämistä, jotka eivät enää pärjää omaan kotiin järjestettävillä tukitoimilla, eivätkä halua muuttaa omasta kodistaan. Palvelujen erillisyyksien voi tarkoittaa, että toimivaa palvelukokonaisuutta on vaikea luoda. Eri toimijoiden yhteistyö korostuu, joka on toimiessaan hyvä asia.

Kommentti kysymys 7: Kunta/hyvinvointialue tarvitsee kuitenkin eri erityisryhmille toimintakyvyn perustuvat palvelujen myöntämisen perusteet / työohjeet yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Tulee huomioida, että hoiva-asumista tarvitseva henkilö saa tarvitsemansa palvelut myös silloin kun hänellä on esim. päihde- ja/ tai mielenterveysongelma. Kriteeri siitä, että henkilö ei voi kotihoidon avulla selviytyä asumisesta omassa kodissaan, ei saa rajata henkilöä palvelun ulkopuolelle.

Kommentti kysymys 8: Erityisen hyvä, että otetaan kantaa myös teknologisiin ratkaisuihin. Etäisyyksien huomioiminen on tärkeää, millä aikavälillä voidaan taata /tulee taata turvapalvelu omaan kotiin, jos asunto ei ole osa isompaa kokonaisuutta.

Kommentti kysymys 10: Hyvä, että pykälässä on huomioitu henkilökunnan ammattieettiset velvoitteet. On tärkeää, että laissa mainitaan tilanteiden muuttuminen ja siihen reagointi.

Kommentti kysymys 11: Samanlaisten asiakasryhmien eri palvelukokonaisuudet voivat hyvin toimia sellaisissa tiloissa, jotka pystytään osastoimaan.

Ehdotetut säännökset mahdollistavat henkilön elinpiirin säilymisen samana ja tukevat palvelujen järjestämistä.

Kommentti kysymys 12: Se on hyvä ratkaisu, mikäli saadaan pysyvää henkilökuntaa paremmin terveydenhuollon yksiköissä, sekä terveydenhoidon palvelut laitoshoitoyksikössä tällä tavalla paremmin koottua.

Kommentti kysymys 14: Ehdotuksessa olevat neuvonta, seuranta ja reagointi ovat tärkeitä.

Veijalainen Mirva
Vantaan kaupunki - Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala